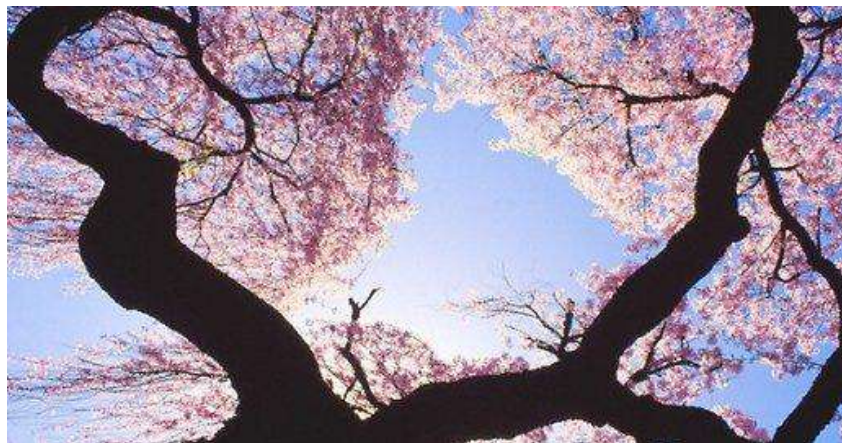

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2014 balandis Nr.60

Nuotrauka iš interneto

Balandžio mėnesio jubiliejai. SVEIKINAME!

50 metų sukanka **Aldonai Tamošiūnienei** iš Vilkablauzdės,

Jolantai Vapsvienei iš Tauragnų, **Dainai Kryžienei** iš Klykių kaimo ir **Mindaugui Kučinskui** iš Stūglių;

60 metų sukaktį švenčia tauragniškis

Kazimieras Kamarauskas;

75 metų jubiliejų švenčia tauragniškęs

Vanda Varneckienė, Aldona Marija Deveikienė,

Genė Aleknienė iš Varpiškių kaimo, **Stanislava**

Dolotovienė iš Lukošiuų, **Ona Šerėnienė** iš Vyžių ir

Karila Sipčenko iš Vilkablauzdės kaimo;

80 metų jubiliejų švenčia Tauragnų klebonas, garbės kanauninkas, kunigas **Bronius Šlapelis;**

85-erių metų sukaktį švenčia tauragniškę **Joana Žiezdrienė** ir **Marijona Vaiškūnienė** iš Sėlės kaimo.

Taip pat sveikiname **Valdą Žebelienę** ir **Alvydą Danauską**, kurie balandžio 12 d. Utenos kultūros centre vykusiame renginyje „Diena su teatru“, skirtame Teatro metams, buvo apdovanoti UKC direktorės Astos Motuzienės Padėkos raštais už meilę teatrui, jo meno puoselėjimą ir populiarinimą.

Mūsų „Moko“ teatras parodė spektaklį pagal A. Miškinį „Pasakojimas ape kaimiškų meilę“. Režisierė Loreta Juškėnienė.

Danguolė Grabauskienė

Mintys po koncerto

Koncertas įvyko! Regis, ko čia džiūgauti ir rašyti šauktukus, juk taip ir turi būti, tačiau iš tiesų labai džiaugiuosi. Juk buvo nemažai skeptikų, kurie sakė, kad nepavyks, kad ne-

Atsikelti rytą ir eiti
Per rasą, per rūką,
Per pabudusio paukščio čiulbėjimą,
Per pabundantį medžio šešėlį,

Atsikelti rytą ir eiti
Per saulės šviesą, per skardų
Balsą žmogaus ir per gausmą
Balsų, pripildžiusių erdvę,

Atsikelti rytą ir eiti
Per savo ir tavo buvimą,
Per mudviejų didelę dieną,
Kuri pabaigos neturi,

Atsikelti rytą ir eiti
Ir vadint visa tai — gyvenimu.

Antanas Drilinga

susirinks reikalingas žmonių skaičius, kad net neverta pradėti organizuoti. Bet džiaugiuosi, kad daugiau buvo tokių, kurie pritarė ir labai daug padarė, kad į koncertą susirinko 152 žmonės ir operos legenda Virgilijus Noreika koncertavo Tauragnuose. Esu dėkinga visiems, kurie platino bilietus, siūlė juos savo draugams ir pažįstamiems. Juk iš mūsų seniūnijos dalyvavo tik apie 60 žmonių, beveik tiek pat atvažiavo iš Utenos, dar prisidėjo geros muzikos mylėtojai iš Kuktiškių, Kirdeikių, Vyžuonų, Saldutiškio...

Nerašysiu čia apie patį koncertą, vis tiek nesugebėsiu atskleisti tos dvasios, kuri vyravo koncerto metu. Neįmanoma aprašyti, kokį įspūdį palieka galingas V. Noreikos balsas, kad kartais net šurpuliukai per nugarą nueina. Galingas tenoras ir puiki vaidyba turbūt nepaliko nė vieno abejingo, o kai išgirsti dainuojant „Tas rankų švelnumas nuo širdies ir nuo veido“ (muzika A. Raudonikio, žodžiai E. Selelionių), taip ir suvirpa kažkas viduje.

Profesoriui puikiai talkino jo mokinys Dainius Puišys – choro diri-

gentas, solistas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Choro dirigavimo katedros vedėjas. Garsių plojimų sulaukė jo solinis dainavimas, ypač sužavėjo populiarioji Ūdrio arija „Aš papuošiu žirgo galvą pinavijom...“ (iš operos „Pilėnai“, kompozitorius V. Klova). O kokie puikūs buvo mokytojo ir mokinio duetai!

Vytautą Lukočių, talentingą jaunosios kartos dirigentą, įvairių tarptautinių konkursų laureatą, labiau pažįstame iš televizijos laidų. Koncerto metu muzikas atsiskleidė puikiai akomponavęs solistams, o taip pat sugrojęs svajingąjį Ferencio Listo noktiurną „Meilės svajos“. Kaip vėliau po koncerto pats prisipažino – stengėsi iš mūsų senolio pianino išspausti viską, kas įmanoma... Ir palinkėjo įsigyti naują instrumentą. Tiesa, turbūt daugeliui iš mūsų atrodė, kad ir mūsų pianinas puikiai skambėjo, kaip ir turi būti, jei jau pateko į talentingas rankas. Gal tik toms rankoms buvo nelengva.

Koncertą vedė Lietuvos muzikos ir teatro akademijos dėstytojas Viktoras Gerulaitis, kuris niekada nestokoja puikaus humoro jausmo, todėl smagu buvo klausytis jo pašmaikštavimų, o taip pat išgirsti profesionalių komentarų apie kūrinius ir jų autorius.

Po koncerto dar kiek pabendrauome su svečiais. Džiaugėmės, kad jiems patiko mūsų žiūrovas,

kaip sakė V. Lukočius, publika čia buvo viena iš geriausių, buvo labai tylu, nesigirdėjo jokių pašalinių garsų, todėl lengva groti. Apie kelis kartus suskambėjusį telefoną jie neužsiminė, tik turbūt daugeliui iš mūsų buvo apmaudu, kad tokie garsai sutrikdė koncertą (gerai dar, kad ne dainuojant). Vis dar, matyt, esame „didieji“ verslininkai ir negalime palikti telefonų net eidami į koncertą arba bent įjungti begarsį režimą. Bet tiek jau to, tie skambučiai vis tiek nesugadino šventinės nuotaikos. V. Noreika po koncerto sakė, kad visada nori dainuodamas matyti žmones, jų akis, jų reakciją ir pasidžiaugė, kad turbūt „ant tokių žmonių, kurie susirinko į salę, vis dar laikosi mūsų kultūra“.

Smagu, kad daugeliui susirinkusių patiko koncertas, išgirdau labai daug gerų žodžių ir iš visai nepažįstamų žmonių ir net tokių – organizuokit ir daugiau panašių koncertų, mes atvažiuosim. Aš tikiu, kad Tauragnai gali būti ta vieta, kur skamba tikra muzika, kai nebūtini mikrofonai, nereikia nei ypatingų šviesų efektų, nei įmantrių rūbų, kai muzika eina iš širdies į širdį.

Scenoje – visi keturi vyrai

Tęsiame pasakojimus apie mūsų kaimus

Bronė Juknevičienė

Gaidelių kaime gaidžiai beveik negieda...

Kai daugiau kaip prieš trejus metus pradėjau rašyti apie Tauragnų seniūnijos kaimus, negalvojau, kiek jų aplankysiu, kiek žmonių sutiksiu. Pasirodo, jau aplankiau 12 kaimų (dar apie tris rašė kiti autoriai), kalbinau 40 tų kaimų žmonių. Tauragnų internetiniame puslapyje suskaičiavau, kad šešiose seniūnaitijose yra

68 kaimai (be Tauragnų miestelio). Oi, dar daug liko... Tik žmonių juose taip sparčiai mažėja... Planavau šį kartą pakalbinti Meldutiškio žmones. Pasirodo, jau net kaimo rodyklės nėra. Greta buvo du kaimai – Bernotiškis ir Meldutiškis, dabar liko tik pirmasis. Toliau šalia kelio – Gaidelių kaimas. Kokia jo ir jame gyvenančių žmonių istorija?

Utenos krašto enciklopedijoje radau, kad 1923 m. kaime buvo 8 ūkiai, gyveno 55 žmonės. Sodybų nedaug, bet žmonių kiek! Kai susikelia visi anksti, kas pas gyvulius, kas į laukus – kiek klegesio, kiek alaso! O kiekvienam kieme genamų karvių maurojimas, naminių paukščių klegesys. Ir gaidžiai gal kiekviename kiemo skiedryne išdidžiai vaikščiojo – kas žino, gal seniai seniai kaimas nuo to ir vardą gavo...

1937 m. kaimas išdalintas į viensėdžius. Per pusšimtį metų gyventojų sumažėjo iki septyniolikos, 2000 m. buvo tie patys 8 ūkiai, tik jau su 15 gyventojų, o dabar savo gyvenamąją vietą

kaime deklaravę 5 žmonės (Tauragnų seniūnijos duomenys). Žiemą jame gyvena tik 3. Ir to alaso nebėra – Genovaitė Bilaišienė (g. 1944 m.) pas vaikus gyvena, savuos namuos dar būna Ona Jauniškytė (g. 1946 m.) ir Jono (g. 1930 m.) bei Natalijos (g. 1943 m.) Kairionių šeima. Tai ir visos kaimas...

Kairionių sodyba matosi nuo kelio. Pas sodybos šeiminkus neužgriūnu netikėtai – tarėmės, kad atvažiuosiu sekmadienį, nes šeštadienį yra visokių darbų, o sekmadienis – šventa diena. Gaideliai – Jono Kairionio gimtasis kaimas, o Natalija Stundžaitė atitekėjo iš Meldutiškio. J. Kairionio ir tėvas, ir senelis gyveno šitame kaime. Senelis nemokėjo nei skaityti, nei rašyti, o tėvas jau buvo raštingas. Jų name kurį laiką buvo Gaidelių pradžios mokykla. Vienam namo gale gyveno Jono tėvai su trim vaikais, o kitam gale – mokykla. Jonas du skyrius baigė šitoj mokykloj, o trečią ir ketvirtą jau naujoj, kurią savo lėšomis pastatė Antanas Bagdžiūnas. Meistru prie mokyklos statybos dirbo Zakarka. J. Kairionis prisiminė mokytojus Stasį Dievulį, Šemelienę. Vieną kartą per savaitę į mokyklą atvažiudavo Tauragnų kunigas. Mokytojas Dievulis gyveno kaimynystėje. Daugiau iš vaikystės, sako, kad jam sunku ką nors prisiminti, nebent tai, kad ūkio darbus pradėjo dirbti nuo 11 metų, kai apsirgo tėvas.

1951 metais paėmė į kariuomenę. Tarnybą pradėjo Maskvoje, kartu tarnavo dar 13 lietuvių. Lietuviai atsisakė stoti į komjaunimą, todėl juos išvežė toliau nuo centro, į Saratovą. (Prisipažinsiu, labai nustebau išgirdusi, kad nestojo į komjaunimą. Reikėjo didelės drąsos, juk lietuviai ne tokie patikimi, kaip rusai, karas ne taip seniai baigėsi, ir Stalinas dar valdė geležine ranka). Iš kariuomenės Jonas Kairionis grįžo 1954 m., pasimokė Ukmergėje ir pradėjo dirbti Tauragnų MTS (kurį laiką kolūkiai neturėjo savos technikos, kolūkių žemę arė mašinų-traktorių stočių traktoristai). Kiekvieną rytą pėsčias eidavo į Tauragnus, po darbo vėl pėsčias namo. Panaikinus MTS dirbo tuometiniame Sėlos kolūkyje. Už gerą darbą apdovanotas „Tautų draugystės ordinu“. Jonas Kairionis didžiuojasi apdovanojimais, nes niekada nebijojo darbo, niekad nedirbo atmestinai. Jo darbo stažas – daugiau kaip 32 metai. Kolūkyje iš pradžių buvo tik du vikšriniai traktoriai, jais dirbo jis pats ir Leleiva. Akmenis, medžius veždavo iš toliausiai, net iš Minčios, o jokių priekabų nebuvo, prisikabindavo roges.

Žmona Natalija nutraukia vyro prisiminimus, sako, kad ne viskas buvo taip sunku ir blogai. Pasirodo, ir į ekskursijas kolūkiečiai nuvažiuodavo, buvo net Palangoj, dvi dienas jūroj maudėsi. O įsivaizduojat, koku transportu važiavo? Ogi sunkvežimiu, vadinamu „gazelka“. Sulipo į du sunkvežimius ir nuvažiavo! Nei stogo virš galvos, nei minkštų sėdynių.

Ekskursija į Palangą. N. Kairionienė sėdi kampe

Kalbėdamiesi vartėm nuotraukas. Jų labai daug, gaila, kad dauguma neryškios, mažytės, laikraščiu nelabai tiktų. Šeiminkas vis pasakojo apie žmones, savo draugus, vardino, kas tose nuotraukose nufotografuotas, su kuo kartu dirbo, su kuo gegužinėse šoko. Tiek aplink kaimų, visur tiek gerų draugų ir kaimynų... Liūdnai pratarė, kad nė vieno jau nebėra, ne vienas išvežtas ir negrįžo, mirė ir jo paties brolis Petras ir sesuo Veronika. Liko nuotrauka, 1952 m. Jono siūsta iš kariuomenės seseriai Verutei (žiūr. kairėje). Sunkiai nusakomas jausmas, kad tiek daug patirta, išgyventa, kad vis mažiau lieka artimų žmonių... Žmona nelinkusi pasiduoti liūdnoms mintims, vėl, kaip ne kartą per mūsų pokalbį, linksmai nusijuokia: „Kairionis liko pats vyriausias, kaip koks Gaidelių didvyris“. Nebėra ir geriausio

draugo Povilo Juknevičiaus, mano vyro tėvo. Čia, prisipažinsiu, mums buvo didžiulė staigmena. Sako, dažnai susieidavo, juk kaimai netoli vienas kito, per kalnelį – ir jau Papirčiai, kur gyveno P. Juknevičius, jo broliai ir sesuo. Žiūrinėjom nuotraukas, tokių nebuvom matę šeimos albumuose. Pasiėmėm keletą, perfotografuosim, liks atminimui.

O jau gegužinės kokios būdavo! Čia jau pasakoja Natalija. Linksma, jaunimo daug, aikštelė berželiais apkaišyta, merginos gražiom suknelėm. Jos nupirkto už Vilniaus turguje parduotus kiaušinius, sviestą, sūrius. Apsiavę „baltuškom“ – sportiniais bateliais, kuriuos dar nubalindavo dantų milteliais. Batelių būdavo labai sunku gauti. Šeimininkė juokiasi, kad ir dabar jaunimas sportbačiais nešioja, madingas apavas. Gal Natalija su gražia suknele ir baltais bateliais ir sužavėjo Joną, trylika metų vyresnį vyrą? Jonas juokiasi, kad mergaičių buvo, viena net Ukmergėj jį buvo nusižiūrėjusi, bet... tai laiko nebuvo rimtoms draugystėm, tai gal kas netiko. O kodėl Natalija tapo Kairioniene? „Taigi mano traktorius ties jų namais Meldutiškyje stovėjo, tai jaunesnė ir prisikabino“, – paaiškina vyras.

šypsosi, prisiminusi, kaip vieną kartą labai įsinorėjo cepelinų. Niekam nesakiusi, privirė puodą, kad visiems užtektų. Pasikvietė kaimynę, valgo, apžvelgė stalą ir sako: „Tai va, priviriau cepelinų visam Gaidelių kaimui...“. Gal jau supratot, kad prie stalo sėdėjo trys žmonės.

Kairionių šeima gyvena ūkiškai, turi gyvulių, paukščių. Natalija dar ir audžia. Išmoko iš mamos. Kai tik mama pro duris – Natalija tuoj į stakles sėda. Mama tuoj suprasdavo, kad dukros austa – gabalą tekdavo išardyti. Rimčiau austi pradėjo ištekejusi, stakles parsivežė iš Meldutiškio, dar ir dabar tomis pačiomis audžia. Tik verpti tai nemoka. Sako, rankos ir kojos vienu metu niekaip negali judėti. Moters audinių galima pamatyti tautodailininkų parodoje Tauragnų krašto muziejuje ir Utenos kraštotyros muziejuje, kur balandžio 10 d. atidaryta tradicinė rajono tautodailininkų paroda.

Kolūkiniai laikai. Priekyje – J. Kairionis, už jo – Daunoravičius

N. Kairionienė (viduryje) su seserimis vaikystėje

Vasarą, kai žmonių kaime daugiau, Natalija su draugėmis susibėga kavos išgerti. Žiemą jau liūdniau, kaime tik jie, du Kairioniai, ir viena kaimynė. Natalija ir vėl

Jonas ir Natalija Kairioniai

Kairioniai užaugino 4 vaikus – Reginą, Žydrūną, Loretą, Raimundą, sulaukė 6 anūkų (vienas mirė). Džiaugiasi, kas visi gyvena Lietuvoj, sako, kol dar tėvai turi karvę, tai vaikai pragyvens ir be užsienio.

Atsisveikindami svetingi šeimininkai sako, kad gyvenimas dabar nėra blogas. Gauna pensijas (be jų, žinoma, būtų ne kas), kad tik sveikatos būtų. Palyginus, kaip anksčiau gyveno, tai dabar gyvena labai gerai. Reikia tik dirbti, netingėti, liūdna,

kad dažnas į darbą ranka numoja, o tada dejuoja, kad nieko neturi.

Įvairios mintys sukosi galvoje, kai rašiau apie Gaidelių kaimą. Atrodo, kaimų istorijos turėtų būti panašios, o ir kalbinau vyresnio amžiaus žmones (deja, jaunesni kaime beveik negyvena). Jų gyvenimuose buvo sunkus darbas, pokario baisumai ir netektys, bet tai liko prisiminimuose. Kaip ir žmonės, kurie gyveno šalia ir kuriuos buvę kaimynai ir draugai taip gražiai prisimena. Šalia liūdny dalykų visada vietą randa ir linksmi, nes juk ir tamsiausią dieną pro debesis galima pamatyti saulę! To ir linkiu visiems.

Danguolė Grabauskienė

Draugystė tęsiasi

Svečiai ir tauragniškiei vyšnių sodelyje

Balandžio 5 dieną būrelis tauragniškių rinkosi prie kultūros namų ir lūkuriavo atvažiuojančių senų bičiulių iš „Žolinčių akademijos“ su Danute Kunčiene priešakyje. Džiugu, kad kartu dalyvavo mokyklos vaikai su savo mokytoja, o taip pat ir keletas mamų.

Uždavinys buvo aiškus – pasodinti Eugenijos Šimkūnaitės vyšnių sodelyje dar 20 vyšnių. Darbas neprailgo, nes talkininkų buvo nemažai, vieni sodino, kiti nešė vandenį, vaikai „pasiskyrę“ sau po vyšnaitę laikė medelius, kad šie tiesiai augtų.

Darbo užteko visiems

Danutė Kunčienė atvežė į Tauragnus ir meškinio česnako, kurį buvo patikėta pasodinti Gražinai Grašienei. Tikimės, česnakai prigis ir vėliau galėsime visi norintys pasisodinti jų savo daržuose. Radau internete straipsnį apie meškinio česnako naudą žmogaus organizmui, jį ir perspausdinu, manau, kad daug kam bus įdomu paskaityti.

Vėliau svečiai lankėsi muziejuje, nes dauguma jų į Tauragnus atvažiuavo pirmą kartą. Buvo pristatytas ir ypatingas svečias – 82 metų Matas Ankudavičius. Tai žinoma bėgikas, kuris sulaukęs garbaus amžiaus dar ir šiandien lengvai įveikia 10 ir daugiau kilometrų trasą. Jis mums netgi pademonstravo penkis Tibeto pratimus, kurių ir daug jaunesni nepadarytų, o sodinant vyšnaites su kibirais į kalniuką lipo gal lengviau už kai kuriuos iš mūsų... Akivaizdus įrodymas, kad judėjimas yra sveikata.

Dar pabendravome, paskanavome svečių atsivežtų sveikuoliškų patiekalų ir išsiskirstėme, o Danutė Kunčienė pažadėjo apsilankyti Bendruomenės gimtadienio šventėje gegužės 17 dieną, kuri, tikimės, sutaps su vyšnių žydėjimu. Svečiai dar nevažiavo į Kauną, o pasuko link Taurapilio, žadėjo aplankyti ir Ladakalnį, kuomet daugiau pamatyti, nes mūsų kraštas jiems atrodė labai gražus.

Po kelių dienų pasikeitėme su ponija Danute nuotraukomis ir šalia kitų žodžių buvo parašyti ir tokie: „Visi talkininkai iš Kauno laimingi. Matas sako, kad jo dvasia dar Tauragnuose“. Džiaugiamės, kad plečiasi bičiulių ratas, kad Tauragnai tampa pažįstami ir artimi vis didesniai būriai žmonių.

Virginija Skučaitė

Meškinis česnakas - nuo visų negalavimų**Žoliautojai atakuoja ligas ir neleidžia išnykti vaistiniam augalui**

Mokslinė literatūra siūlo meškinį česnaką vartoti kaip natūralų vitamino C šaltinį. Šis augalas itin tinka sergantiesiems ateroskleroze, skatina žarnyno peristaltiką. Liaudies medicinoje meškinis česnakas laikomas vos ne panacėja nuo įvairiausių negalavimų ir ligų: nuo karščiavimo, kosulio, nuo reumato, kirmėlių, skydliaukės sutrikimų, švelniai tonizuoja skrandį, pagerina virškinimą ir apetitą.

Pradėto vertinti chlorofilo šaltinis

Nemaža kauniečių šiomis dienomis traukia į Pravieniškių mišką, kur Lietuvos raudonojoje knygoje įrašyto meškinio česnako augimvietėse galima prisiskinti jų lapų. Blogai, kai šie augalėliai masiškai iškasami dėl ypatingo skonio svogūnėlių, o ne tam, kad, parinkus tinkamą meškiniam česnakui augti vietą, jis būtų pasodinamas kitose vietose, tokiu būdu platinant šį augalą.

Biomedicinos daktaras Jonas Skonsmanas iš Elektrėnų, gerai pažįstantis laukinius augalus ir jų savybes, šį sultingą augalą vadina žaliuoju pavasario ženkle, raginančiu valyti ir stiprinti po žiemos organizmą. “Džiaugiamės, kad kiaurus metus galime valgyti įvairias daržoves, net nepastebėdami, pavyzdžiui, blankios lapinių daržovių spalvos. Sulig šiais civilizacijos pasiekimais nemaža prarandame. Juk taip reikalingo mūsų organizmui chlorofilo, stimuliuojančio žmogaus organizme kraujo kūnelių gamybą, gali suteikti tik tamsios sodriai žalios spalvos laukiniai ir sodo augalai, tarp kurių yra ir meškinis česnakas. Beje, medicina tik dabar pradėjo vertinti chlorofilą - augalo kraują. Įdomu, kad chlorofilo formulė atkartoja žmogaus kraujo hemoglobino formulės struktūrą, tik geležies vietą joje užima magnis”, - aiškino J.Skonsmanas.

Pašnekovas pabrėžė, kad gamta siūlo gausų chlorofilo šaltinį: po meškinio česnako netrukus atsiras gysločių, trikerčių žvaginių, dedešvų, pievinių rasakilių, šalpusnių ir kitų valgomų skanėstų, kuriuos reikia išmokti skaniai paruošti.

Vynas, kvepiantis česnaku

Valgant meškinį česnaką žalią, valosi kraujo indai, oda, skydliaukė. Geriant paruoštą su spiritu, gerėja atmintis ir apsauga nuo aterosklerozės (vienkartinė dozė - 10-12 lašų), kitų ligų. Tinka nuo pilvo pūtimo, dieglių, aukšto kraujospūdžio, sutrikus širdies veiklai ir miegui, negyjant žaizdoms, skatina žarnyno veiklą ir pan.

Šis augalas žalias valgomas su duona, užtepta sviestu, tinka sriuboms, padažams, salotoms, mėsos patiekalams. Meškinio česnako, jei jis auginamas savo sklype, galima pasiruošti su spiritu ilgesniam vartojimui. “Reikia į butelį iki kaklelio prikimšti supjaustytų meškinio česnako lapų ir svogūnėlių, užpilti 38-40 laipsnių viskiu ar kitu alkoholiu ir laikyti saulėkaitoje tamsiame maišelyje dvi savaites. Po to gerti su vandeniu po 10-15 lašų keturis kartus per dieną. Galima suslėgti supjaustytus lapus kitame inde, užpilti degtine ir laikyti atokaitoje. Kai lapų žalumas pašviesės, išnešti į rūšį”, - aiškino J.Skonsmanas.

Pašnekovas pasiūlė pasigaminti meškinio česnako vyną - sauja kapotų šios žolės lapų trumpai pavirinti su ketvirtadaliu butelio baltojo vyno, pasaldinti medumi. Geriamas neskubant mažais gurkšneliais.

Meškos vertinamas augalas

Kodėl šis česnakas vadinamas meškiniu, o ne, kaip dažniausiai įprasta, miškiniu? “Greičiausiai todėl, kad šis česnakas buvo ir tebėra labai vertinamas šalia miškų ir meškų gyvenančių žmonių. Sakoma, kad

meška po žiemos miego nesugeba tvirtai ant kojų atsistoti, jei neranda šios žolės, kvepiančios česnaku ir turinčios fantastinių galių.

Meškinio česnako skonį iki šiol puikiai prisimena buvę mūsų tremtiniai. Įdomu, kad šią sultingą žolę labai mėgo ne tik žmonės, bet ir karvės, kurios tokiu metu prisidėjusios meškinio česnako, duodavo česnaku kvepiantį pieną. Ilgai nevystantys česnako lapai iki šiol pavasarį maišais plukdomi Jėnisių upe į šiaurę, kur nėra jokio žalumyno žiemos išvargintiems organizmams atstatyti.

Gausiausia ne tik Lietuvoje, bet ir Europoje meškinio česnako augimvietė yra Prienų šile.

Žolynai - sveikatos sandėlis

Kiek valgyti žalių meškinio česnako lapų, svogūnėlių ir jų produktų? Anot J.Skonsmano, galima valgyti tiek, kiek priima organizmas. Svarbu nepersistengti. Jei nepatinka aštrus meškinio česnako skonis, galima pamaišyti su kitomis daržovėmis ar išspausti sultis ir gerti mažais gurkšneliais. Reikia žinoti, kad po onkologinių operacijų tinka tik sultys, tačiau prieš jas vartojant reikia pasitarti su gydytoju.

„Pavasari žemė pasiima žaliąją jėgą ir atiduoda ją mums. Tad pradėdami žoliauti Neries slėnyje, nusilenkėme gausiai augalijai: meškiniam česnakui, plautei, kiaulpienėms, trauklapiams, dirviniam asiūkliui, turinčiam daug žmogaus organizmui reikalingo silicio. Prisikasėme meškinio česnako, kad galėtume kuo plačiau jį paskleisti Lietuvoje tinkamose vietose”, - pasakojo kaunietė D. Kunčienė, vadovaujanti sveikatos mokyklėlei „Šermukšnėlė”. Tad seniai delikatesu tapusį ir itin vertingą žmogaus sveikatai meškinį česnaką nuo visiško išnykimo Lietuvoje gelbsti savanoriai, kurie kartu su J.Skonsmanu ir kitais bendraminčiais užsimojo ištrinti iš Lietuvos raudonosios knygos meškinį česnaką.

Meškinio česnako puoselėtojai pasiryžę išplatinti šį augalą dvidešimt penkiose Lietuvos vietovėse, kurios tinka jam augti. Pirmoji išvyka tuo tikslu buvo surengta į Neries slėnį prie senosios Lietuvos sostinės Kernavės, iš kur žoliautojai parvežė ir pasodino įvairiose vietovėse daugybę meškinio česnako. Beje, jis mėgsta drėgną lapuočių mišką ir yra vadinamas Mėnulio augalu. Tad šį augalą reikia sodinti šlaite, prie upės taip, kad jis naktį matytų Mėnulį.

(„Kauno diena“, 2007 m.)

Prisimindami įžymųjį mūsų kraštiečių **Algirdą Antaną Grašį** baigiame spausdinti **Audriaus Musteikio** straipsnį „**A.Grašys: vaidinti tarsi paskutinį kartą**“, kuris prieš ketverius metus buvo išspausdintas laikraštyje „Lietuvos žinios“.

– *Ar jūs jautėtės laimingas teatre?*

– Kitur vis tiek nebūčiau galėjęs dirbti. Kapsuke nepatiko aplinka – negalėjau lygumose gyventi, aukštaičiui ten negerai. Bet kad visi išsilakstė – vadovai prasigėrė, nebuvo perspektyvų. Paskui dirbau Rusų dramos teatre – ar ne juokinga? Mano akcentas siaubingas, bet gražiai apgavau režisierių. Buvau labai taisyklingai išmokęs vieną Michailo Lermontovo eilėraštį, dar Konservatorijoje, dėstytojas Nikiforas Sykčinas pakoregavo. Padeklamavau ir padariau įspūdį: puikiai kalbi, Algi! Priimtas! Kai suvaidinau spektaklį, Viktoras Golovčineris prieina ir sako: Algi, nesupratau, kokia kalba kalbėjai. Pabėgau dėstyti į Kultūros mokyklą – irgi vargas buvo. Tik Jaunimo teatre pasijutau kaip namie – iki pensijos išdirbau. O kur kitur galėjau? Gal agronomu... Tauragnuose buvo puikus anglų kalbos mokytojas Eigelis, vėliau areštuotas dėl ryšių su partizanais. Ką jis išmokė, nieko nepamiršau. Tiesą sakant, Tauragnuose neišmokau nieko, išskyrus anglų kalbą.

– *Ar kolegos teatralai neniekino jūsų koncertinės veiklos?*

– Replikų būta – „chaltūra“ užsiima. O pabandyk parengti gerą humoro programą, kad publika juoktųsi pusantros valandos!

– *Teatruose turbūt visada taip: kūrybingų ir ambicingų asmenybių susidūrimai ir kovos, „kažkas prieš kažką“, „kažkas su kažkuo“?*

– Karjerizmo teatre labai daug. Kenkimo vienas kitam, siekimo „suvalgyti“. Tie, kurie žūtbūt nori iškilti, kartais tau taip padaro... Mes su R.Karveliu gerai sutarėm, jis irgi toks nuolaidus buvo... Pavyzdžiui, amžinatilsį V.Čibirą „suvalgė“ kolegos... Kai jau tokios peštynės ir susidorojimai prasideda, negražu.

– *Jūsų pradžia teatre humoro lyg ir nežadėjo?*

– Aš buvau lyrinis herojus ir nė nemaniau, kad tapsiu humoristu. Mėgau gerą humoro jausmą turinčius žmones, o savęs tokiu nelaikiau.

– *Nereikia būti gražiam, kad būtum charakteriniu aktoriumi?*

– Reikia būti žavingam. Kad iš aktoriaus sklistų žavesys. Ir būtų organiškas nuoširdumas, ne dirbtinis, nes ilgainiui vis tiek pasimatys, kad jis apsimestinis, atsiras štampos. Atsibosta tokie aktoriai. Be to, neprošal žinoti, kad esi mirtingas, vaidinti taip, tarsi tai būtų paskutinis kartas. Net jaunystėje.

Taigi – prigimtinis jautrumas kitam ir nuoširdumas. Gyvenime tas pats: susitinki žmogų ir jis tave patraukia, norisi bendrauti. Vadinasi, turi žavesio. O kitas – atstumia.

– *Lyrinio herojaus amplua jus erzino?*

– O, iš pradžių buvo labai smagu patikti panelėms. Ir grimas toks – gražuoliuko. Paskui pabodo, ėmiau pats sau nepatikti. Ne čia aktoriaus ir aktorystės esmė. Lygiai taip siaubingai nemėgau, kai visi atpažindavo mano aukštaitišką tartį. Jau taip stengdavausi kalbėti „kaip reikia“, bet aplinkiniai iškart: „O, iš Utenas“. Siaubas, galvodavau, jau geriau į snukį duotų.

– *Stebite, kaip dirba dabartiniai humoristai? Šiaip ar taip esate jų pirmtakas.*

– O, ką jie dabar išdarinėja. Kas antras žodis – keiksmazodis arba blevyzgos – man tai nepriimtina. Teisybė, yra gabių. Peliukai gabūs, bet jau pabodę ir daug sau leidžia. Vytautas Šapranauskas – labai geras aktorius, bet turi labai daug chamizmo. Kaip galima sau leisti kalbėti, pavyzdžiui, apie Lietuvos himno išperdimą? Aš nesuprantu, kas čia – laisvė tokia?

– *Kas Tauragnuose garsesnis: Žiezdrų velnias ar Ponas Bračas?*

– Nežinau, kaip papasakoti apie Žiezdrų velnią, juolab, kad

ir mokslininkai nieko aiškiai neįstengė pasakyti. Ta sodyba Žiezdrių kaime, kurioje dėjos nepaprasti ir šiurpūs dalykai, matyti ir iš mano gimtinės. Apie kokius 1950-uosius ten pradėjo vaidintis. Vėliau labai domėjausi tais reiškiniiais, važiauvau kartu su mokslininkais: astronomu, kibernetiku, medike, geologu. Jie nustatė, kad toje vietoje – didžiulė žemės anomalija, o kur stovi troba, palaidoti du savižudžiai. Gailiuosi, kad tada nenufilmavau sodybos šeimininko Undriaus Grašio ir jo žmonos, kurie sodria kalba papasakojo, kaip vaidenasi. Nufilmavau daug vėliau, bet tada Grašys jau buvo persikėlęs į Tauragnus, labai silpnai kalbėjo, verkdamas prisiminė, kaip kas buvo. Astronomas Vytautas Straizys iš pradžių į viską žvelgė skeptiškai, juokėsi, paskui pasiprašė dar kartą nuvežamas į Žiezdrius, dar kartą padarė įvairius matavimus ir aptiko atmosferos skylę, per kurią iš kosmoso patenka radiacija – krenta tiesiai į kiemą. Medikė aiškino, kad tokioje vietoje žmogus išgyvena tik trisdešimt metų, o Grašys įkopė į devintą dešimtį.

- *Supažindinkite su savo šeima.*

- Žmona Janina – buvusi mano auklėtinė Vilniaus kultūros mokykloje, baigusi choreografiją. Dabar mane auklėja. Vedžiau 34 metų, buvau senbernis. Sūnus Mindaugas, septyniolika metų išgyvenęs Amerikoje, grįžo į Lietuvą – pavyko parsivilioti. Turėjo ten verslą, dabar bando jį kurti čia. Turi dvi dukras. Reikėjo važiuoti į Ameriką, kad ten susitiktų antrąją pusę – vilnietę, iš Lazdynų. Dukra Ieva gyvena Čikagoje, jos dukra – gera sportininkė, gimnastė. Dabar mano tikslas – atvilioti jas į Lietuvą.

2009 m. Aktorius dalina autografus tauragniškiams po knygos „Algirdo Grašio legendos. Bračo pacukų satyros” pristatymo

**Šiandien į 5 klausimus rubrikoje
„Naujas žvilgsnis. 5 minutės su...”
atsakinėja Gražina Grašienė**

- 1. Trys žodžiai, kuriais apibūdintum dabartinį savo gyvenimo etapą?** Laukimas, skubėjimas (deja, jau su vis dažnėjančio nespėjimo atspalviu), bendravimas.
- 2. Drąsiausias gyvenimo poelgis?** Drąsa tokia slidi sąvoka. Kas vienam labai drąsu, kitam atrodo įprastas, kasdieninis poelgis. Juk ne visi gali būti lakūnais, jūreiviais, kariais ar pan. Aš nebijau pelių, vorų, varlių, nebijau tamsoje vaikščioti viena, skristi lėktuvu ir dar daug ko nebijau. Bet tokių ryškiai drąšių poelgių negaliu prisiminti. Aišku, gal

Iš A. Grašio repertuaro

„O žemaičiai iš tikrųjų karingi žmonės. Mes gerai pamename, kaip jie narsiai kovojo su kryžiuočiais ir kalavijuočiais. Dabartiniai istorikai atrado, kad žemaičiai kažkada buvo paskelbę karą Kinijai. Praėjo savaitė, kinai dreba kaip pelės po šluota. Žemaitis skambina ir klausia: „Ko nepuolat?” Kinas atsako: „Mes nežinome, kiek jūsų yra. Ir net nežinome, kur jus rasti.” - „Mūsų šimtas, - paaiškino žemaitis. - O kiek jūsų?” - „Mūsų milijonas.” Žemaitis nė kiek neišsigando, tačiau papriekaištavo draugui: „Kaip, Jonai, mudu „nepamislįjom”, kur anuos laidosim”.

Vienas džūkas savo „Žiguliais” važiovo Suvalkijos žeme. Važiuojant iš Marijampolės į Vilkaviškį įvyko avarija. Džūkas neteko daug kraujo. Paguldė jį į ligoninę. Reikia džūkui kraujo įpilti, o suvalkiečiai neduoda. Džūkas prie mirties, o kraujo nėra. Tada džūkas vargais negalais suskrebeno tokį skelbimą: „Kas duos kraujo, atiduosiu savo „Žigulius”. Atėjo du suvalkiečiai, davė kraujo. Džūkas pasveiko. Suvalkiečiai ir sako: „Duok „Žigulius”. „Neduosiu!”, - atkirto džūkas. „Betgi tu žadėjai!” „Taip, - atsakė tas, - žadėjau, kai mano gyslomis tekėjo džūko kraujas.”

Išbandyta nauja veiklos sritis – tapyba ant vandens

kiekvienas pirmą kartą daromas veiksmas pareikalauja tam tikros drąsos, vėliau įpranti, susitaikai, tampa kasdienybe. Esu gyvenime padariusi nemažai gal ir drąsių dalykų, kurių nekartočiau. Ne dėl to, kad kaustė baimė, bet dėl to, kad su nugyventu laiku atėjo patirtimi pagrįsta baimė „o kas būtų buvę, jei...“

3. Kokio siurprizo norėtum sulaukti artimiausiu metu? Aišku, malonaus. Jei įvardinsiu, paviešinsiu, tai jau bus nebe siurprizas.

4. Skaniausias švenčių patiekalas? Pikantiškai aštrus, gerai marinuotas, keptas ant liepsnos, apskrudęs (bet nesudegęs), su ryžiais, gausiai apipiltais česnakiniais padažu, su marinuotu saldžiarūgščiu agurkėliu ir lietuviškom daržovėm – vištienos kepsnys.

5. Mėgstamiausias užsiėmimas pavasarį? Sodinti daigelius ir įsivaizduoti, kaip gražiai jie atrodys paaugę.

Velykoms artėjant

(iš interneto)

Juo nuo seniausių laikų iš Vokietijos atkeliavusi tradicija aktuali ir dabar – krūmus ir medelius puošti velykiniais išmargintais kiaušiniiais. Į šį itin smagų procesą verta įtraukti ir artimuosius, ypač mažylius.

Šiek tiek istorijos

Pasakojama, kad medeliai dailiais kiaušiniiais nukabinami jau daugelį metų, o margutis apskritai jau nuo seno yra gyvybės simbolis – juk vis dėlto šv. Velykos simbolizuoja visa ko prisikėlimą. Taigi Velykų medelių galima išvysti ne tik Vokietijoje ir Austrijoje, bet ir Lenkijoje, Čekijoje, Ukrainoje, kai kuriose Amerikos valstijose.

O štai Vokietijoje greičiausiai nerastume nė vieno žmogaus, kuris nežinotų, kas toks yra Volkeris Kraftas. Savo medelį šis Velykų aktyvistas puošia jau nuo 1965-ųjų! Pradžią gal ir nebuvo pati įspūdingiausia: medelis buvo padabintas 18 plastikinių kiaušinių. Tačiau vien ko verta Volkerio svajonė! Apie stebulingą Velykų medelį jis svajojo nuo vaikystės, kai pirmą kartą pamatė alyvų krūmą, išpuoštą margučiais.

1994 m. kiaušinių jau buvo 350, o iki 2009-ųjų ant medžio kabėjo jau 9200. Deja, dėl tam tikrų aplinkybių (audros ir ilgapirščių) vėliau jų kažkiek sumažėjo. Tačiau tik įsivaizduokite, kaip nuostabiai turėjo atrodyti medelis 2012-aisiais, kai jį puošė daugiau kaip 10 000 margučių! Tai nėra pasaulio rekordas – jis priklauso Rostoko zoologijos sodui, kai medelis sužibo net 79 596 spalvingais kiaušiniiais.

V. Krafto aistrą margučiais puošti savo medį aprašė tokių šalių kaip Olandijos, Austrijos, Ispanijos, Kuveito, Australijos, Tailando, JAV žiniasklaida. O kiek buvo lankytojų – sunku ir suskaičiuoti! Ir ne vienas jų V. Krafto medeliui padovanojo po savo margutį...

O kiek margučių šiais metais kabės ant mūsų medžio?

Tikimės, gal bent 300... Savo medelį pradėsime puošti balandžio 16 d. ir tai darysime iki pat Velykų. Kviečiame visus prisidėti! Ateikite su savo margučiais. Papuoškime miestelį!

O Tauragnų mokyklėlės vaikai su savo mokytoja Aldona Tartilienė ir tėveliais atsiliepė į Naisių vasaros kvietimą dalyvauti konkurse „Vaikų velykėlės 2014“ ir padarė nuostabų margutį. Apie tai jie ir rašo.

Lina Šlepikaitė – Paukštienė

Saulutė jau dažnokai pakutena mūsų veidus savo šiltais spinduliais. Tuoj Velykos. Tai spalvingiausia, margiausia ir gražiausia pavasario šventė. Tad artėjant šv. Velykų šventei sukurti ypatingą margutį (2 m aukščio ir 1 m pločio), mus visus į bendrą darbą subūrė mokytoja A. Tartilienė.

Buvo labai smagu dalyvauti kūrybiniame procese kartu su vaikais. Kai išskleidėm šieną, rodos, kad visi atsidūrėme šieno vandenynė. Visi džiaugsmingai darbavomės. Kilo debesis ir viršų dulkės, kilo ir mūsų Didis Margutis. O galvoje vis tipeno ir tipeno smalsumas, nekantrumas – na, koks gi jis bus pagaliau tas mūsų Margutis?!

Darbas baigtas. O dabar smagiausia dalis – gražuoliu pavirto mūsų margutis, išpuoštas samanomis, šakelėmis ir sudžiovintomis gėlėmis. Darbo patalpa ir mes kvepėjom šienu. Buvom dulkini visi, bet linksmi ir laimingi, džiaugėmės savo kūrybiniu darbu. Tegul rieda rieda mūsų margas, kvepiantis, didis šieno margutis, visas išmyluotas, vaikų rankų

išglostytas, pakalbintas...

KVIEČIAME

O vaikams norėčiau palinkėti džiaugtis pavasariu, saule ir bundančia žaluma. Mokytojai ir visiems tauragniškiams – gražaus šventinio laukimo, vidinės šilumos.

Matukas ir Adutė rašo: „Atsikėlęs vaikų padarytas kiaušinis nustebo, kad toks jis gražus ir sako sau:

– Kokie geri vaikai. Mane aprengė šieno rūbais, papuošė, apjuosė samanų prijuoste. Darbštūs buvo visi. Padėjo vieni kitiems. Visi pynė man puošnų drabužį. Man patinka būti šioje mokykloje.

Suprato kiaušinis, kad šios mokyklos mokiniai yra patys darbščiausi, kūrybingiausi ir linksmiausi“.

Apie sportą

Tęsiasi 2014 metų Utenos rajono seniūnijų sporto žaidynės. **Kovo 15 d.** vyko smiginio ir šachmatų varžybos. Abi Tauragnų seniūnijos komandos iškovojo prizines vietas: smiginio II vietą (Raimundas Kairionis, Edmundas Žebelys, Danguolė Grabauskienė), o šachmatų - III (Adelita Tilvytytė, Vaidas Petrauskas, Žymantas Trimonis).

Kovo 29 dieną vyko moterų ir vyrų komandų tinklinio varžybos. Abi Tauragnų seniūnijos komandos iškovojo II vietą. Moterų komandoje žaidė Vijolė Budvytienė, Laima Danauskienė, Ieva Gineitytė, Vaida Vaitiekienė. Vyrų komandoje - Vaidas Pakerys, Rimantas Petrauskas, Vaidas Petrauskas.

Balandžio 12 d. vykusiose futbolo varžybose mūsų seniūnijos komanda nedalyvavo. Kur mūsų jaunimas?..

AKTUALU

„Pradėkim nuo savęs“ – tokiu šūkiu šiemet pasitinka tradicinė švaros akcija „**Darom**“, visoje šalyje vyksianti balandžio 26 dieną.

Tauragnuose talka organizuojama balandžio **25 d. 13 val.** Renkamės prie parduotuvės. Turėti pirštines. Visi rūpinkimės miestelio švara.

Net šita varna kultūringesnė už daugumą žmonių... (iš interneto)

Gegužės 3 d. 16 val. Kultūros namuose vyks šventė, skirta Motinos dienai. Skambės darželinukų ir mokyklinukų posmai ir dainos, skirtos Mamoms, dainuos moterų ansamblis. Matysite mažųjų artistų premjerą – rumunų rašytojo Oktavo Panku-Jašio pasaką „Miško siuvėjai“.

Režisierė Loreta Juškėnienė.

Gegužės 24 d. organizuojama ekskursija į Vilnių. Planuojama aplankyti Valdovų rūmus, senamiestį, Molėtų r. Alantos dvarą ir Žvejybos muziejų Mindūnuose. Kol kas neaišku, ar galėsime vakare žiūrėti spektaklį, nes tą dieną jų beveik niekur nerodo arba dar neskelbtas gegužės mėn. repertuaras. Jei nepavyktų pamatyti spektaklio, galėtume vakare stebėti žvaigždes Molėtų observatorijoje (jei tinkamas oras).

Kelionės kaina apie 15 Lt. Lankytinų objektų kainą galite pasižiūrėti internete, viskas bus patikslinta gegužės mėn. laikraštyje. Norintys važiuoti prašom užsirašyti iki gegužės 15 d. Važiuosime, jei bus pakankamai norinčių.

2014 m. traktorių techninės apžiūros grafikas

Klykių kaimas – balandžio 17 d. 10-11 val.

Bajorų kaimas – balandžio 17 d. 11-12 val.

Sirvydžių kaimas – balandžio 17 d. 12-13 val.

Sėlės kaimas – balandžio 23 d. 13-14 val.

Tauragnai – balandžio 23 d. 14-15 val.

Valstybės rinkliava: traktoriaus, savaeigės važiuoklės techninė apžiūra – 15 Lt; Priekabos – 8 Lt;

A+TA Seniūnijoje kovo mėn. mirė

ADELĖ PETRAVIČIENĖ, 87 metų, Žiezdrių kaimas;

ONA PUMPUTIENĖ, 88 metų, Gaidžių kaimas;

ALDONA VARNIENĖ, 78 metų, Linkų kaimas

Užjaučiame artimuosius

Nuotraukos Danguolės Grabauskienės, Vido Juknevičiaus, Vydo Kunčiaus, Aldonos Tartilienės, Žymanto Trimonio, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo

Danguolė Grabauskienė

Rašykite mums: dangsidabr@gmail.com

Spausdino Utenos spaustuvė